

22132322

SWEDISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SUÉDOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
SUECO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 10 May 2013 (afternoon)
Vendredi 10 mai 2013 (après-midi)
Viernes 10 de mayo de 2013 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

TEXT A

KORTA MEJL GER KORTA SVAR

Kort, kärnfullt och tydligt. Så bör du utforma dina mejl om du vill ha snabba svar. Och undvik att skicka mejl när du är arg.

De råden ger Olle Bälter, forskare vid Tekniska högskolan i Stockholm som skrivit en avhandling om hur vi använder e-post i jobbet.

5 En gyllene regel är enligt Bälter att försöka förstå hur den som får mejlet kommer att reagera.

Om texten är lång och luddig och om ämnesraden inte stämmer med innehållet är risken stor att man inte får något svar alls. Och om man inte själv riktigt vet vad man är ute efter, då ska man ringa istället.

10 Det effektivaste sättet att få svar på en fråga i ett e-brev är att ha en klar och tydlig rubrik och helst få in hela frågan i rubriken. Då ser mottagaren att det här kan han eller hon besvara fort och då får man själv svar snabbt.

Om man är arg eller upprörd och det kliar i fingrarna, skriv för all del ett mejl – men skicka det inte.

15 Sov på saken eller be först en kollega man litar på läsa igenom texten och rensa bort det värsta. Det kan vara bra för det egna magsåret att skriva att någon är ett pucko eller en skitstövel, men ett sådant mejl ska man nog inte skicka iväg anser Olle Bälter.

Guide

Så skriver du jobbmejl på rätt sätt:

- Visa hänsyn, omtanke och uppskattning i dina mejl. Undvik elaka skämt, de kan missförstås.
- 20 • Sprid inte privata mejl som är adresserade bara till en person. Tänk igenom innehållet i mejlet en extra gång innan det skickas.
- Håll dig till ett ämne per mejl. Känsliga ämnen passar inte i jobbmejl.
- Sov på saken innan du skickar arga eller upprörda mejl.
- Undvik verbala dispyter i en mejlväxling.
- 25 • Är du beredd att se ditt mejl i tidningarna? Om inte, skriv det inte.
- Undvik smileys och andra lustiga symboler i jobbmejl.

Anpassat efter TT, *Dagens Nyheter* (september 2011)

TEXT B

LIVET PÅ MARKEN ÄR INTE LIKA LÄTT

av Viveca Lärn

Den första månaden som ensam mor gick förvånansvärt fort. Hon brydde sig inte längre om att hon inte hade några vänner i Stockholm. Hon pratade med kunder hela dagen och på kvällarna var både hon och Baltzar så trötta att de ofta somnade. På söndagarna åkte de till Stadshustornet, Katarinahissen eller ut på Djurgården med färjan om det var vackert väder. Hon kunde inte se sig mätt på Stockholm.

Men en lördagskväll när hon skulle tvätta ur babyliften som hon skulle sälja när hon bytte till kärra åt Baltzar hittade hon telefonnumret till den unga skånska kvinnan på tåget: Sabina.

Elinor blev så ivrig att hon klädde på Baltzar igen och gick till telefonkiosken.

Elinor var nervös men den skånska rösten kändes lugn och trygg.

– Jag har väntat på att du skulle ringa. Jag trodde aldrig på att du hade någon man. Varför skulle inte han vara med på tåget i så fall? Jag brukade själv låtsas att jag var gift när Alexander var baby. Och min mamma låtsas fortfarande att jag är gift. Med en högre tjänsteman på UD*!

Nästa dag satt de på ett kafé med mosaikväggar alldeles intill Hötorget. De var tvungna att enas om ett ställe som Elinor hittade till och det var inte många.

De hade helt olika bakgrund. Sabina kom från ett arbetarhem i Malmö och hade vuxit upp i skuggan av teatern. Hon hade fått vara statist två gånger när hon var liten och riktig barnskådespelerska i en sommarrevy. Hon hade slutat skolan efter sjätte klass och tänkte bli skådespelare, men det gick lite trögt. Det var för en tänkt roll som hon inte fått som hennes hår varit färgat på tåget, egentligen var det gyllengult. Det syntes på utväxten.

Sabina var fyra år äldre än Elinor och de hade ett gemensamt intresse – att klara sig själva och sina söner utan att blir lurade av någon ny man.

De pratade i över två timmar på kaféet, trots att Alexander gjorde vad han kunde för att få uppmärksamhet. När han dragit ner två broderade dukar med åtföljande porslin i golvet blev de närmast utkastade och föll skrattande i varandras armar på Hötorget.

Anpassat efter Viveca Lärn, *Livet på marken är inte lika lätt* (1997)

* UD: Utrikesdepartementet

TEXT C

MISSBRUK SKAPAR FÖRTVIVLAN, OBEROENDE PREPARAT

De tankemässiga kullerbyttorna haglar i debatten gällande legalisering av cannabis. Den senaste akrobatiken presenterades av Leo Pierini med flera på Brännpunkt 14/9.

Återigen presenteras det märkliga argumentet att andra droger som är tillåtna utgör en större risk för skador. Men det som forskningen entydigt visar är att ju fler människor i samhället som nyttjar preparat och ju mer socialt accepterat det är, desto större andel utvecklar missbruk och beroende. Att då tillåta ytterligare en drog som cannabis leder till att ett flertal tror att de kommer att få en lite trevligare fredagskväll med sina vänner, samtidigt som en mindre andel individer offras. Den gruppen kommer att utveckla ett missbruk som allvarligt kommer att försämra deras livssituation samt utgöra en ständig källa till oro och hot för anhöriga. Därför är legalisering inte ett etiskt riktigt beslut.

Enkelt uttryckt så driver de som företräder en legalisering av narkotika linjen att vi kan offra en minoritet för att majoriteten skall få.

Därmed är debatten märkligt tillskruvad, istället för att tala om att legalisera fler preparat borde debatten snarare ifrågasätta alkoholens, de narkotikaklassade läkemedlens och tobakens vara eller icke vara i vårt samhälle. Samma situation råder kring alla de tillåtna preparat vi har i samhället; låt det stora flertalet ha en festligare kräftska så kan minoriteten bära bördan av överdoser, delirium och lever- och lungcancer.

Att våld och kriminalitet inte ökar när det gäller cannabis torde vara ett tämligen ihåligt argument. Anorektiker bidrar inte heller till statistiken när det gäller våld och kriminalitet men likväl lever de i en livssituation som inte kan anses vara god och de behöver få hjälp. Att hänvisa till att andra inte tar skada av ett självdestruktivt beteende och sluta sig till att personer skall få ägna sig åt ett sådant beteende utan att samhället reagerar är inte försvarbart.

En av de starkaste krafterna som håller majoriteten av invånarna i samhället inom lagens gränser är inte det juridiska straffet utan värderingarna om rätt och fel. Det sociala stigma av att begå kriminella handlingar eller socialt avvikande beteenden är i sig en av de främsta krafterna vi har för att minimera destruktivt eller självdestruktivt beteende. Det som dock fortfarande är ett beklagligt faktum är att samhället har svårt att stödja och hjälpa de personer som befinner sig utanför det socialt styrda rättesnöret. Dessa individer behöver få hjälp och samhället behöver allt mer inrikta sig på att upptäcka, följa upp och stödja dessa individer. Allt för ofta stannar vi bara vid upptäckandet och kvar står en utpekad individ som blivit straffad.

För vi ålägger individer som har minskad förmåga eller total avsaknad av den att resonera om sitt missbruk och att ensamma fatta beslutet om att sluta. Sjukvården och socialtjänsten bär gemensamt ansvaret för att aktivt söka upp dessa individer. Diskussionen behöver fortsätta men fokus bör snarare handla om hur vi ger och erbjuder vård än huruvida vi behöver större mängder narkotiska preparat i samhället.

Gustav Gabrielsson, socionom yrkesverksam med missbruk och beroendefrågor

Anpassat efter www.svd.se/opinion (2011)

TEXT D

EN INTERVJU MED MIIKA NOUSIAINEN

Finländare av den lite äldre generationen tampas med några olika trauman som t ex Sverige och långdistanslöpning. Det skojar författaren Miika Nousiainen. I debutromanen Hallonbåtsflyktingen, som kommer ut på svenska i höst drar han brödrafolkets fördomar mot varandra till sin spets.

Miika Nousiainen sitter vid ett bord i Svenska Teaterns café i centrala Helsingfors. Utanför fönstret skakar de gröngula spårvagnarna upp och ner för Mannerheimvägen. Cafeterian är ett populärt tillhåll för huvudstadens fikasugna, men Miika Nousiainen har varit oftare i Sverige, än i det svenska caféet. Hans kärlek för Sverige föddes under fotbolls-VM 1990.

10 – Sverige förlorade varje match det året och jag har en tendens att alltid heja på den som förlorar. Jag tittade dessutom på turneringen tillsammans med pappa, som hurrade varje gång Sverige förlorade. Som tonåring tänkte jag att jag måste trotsa honom. Jag började heja på Sverige.

15 Miika Nousiainen berättar att han har ett gediget intresse för Sverige. Han har läst svenska tidningar sedan de började publiceras på nätet och han har till och med ett favoritlag i Allsvenskan, Hammarby. – Jag brukar åka till Stockholm och se fyra-fem matcher per år. Jag fastnade för Hammarby för att jag gillade fansens förhållningssätt till sitt lag, men även för att Hammarby kändes som ett arbetarlag. Så är det ju givetvis inte idag, sådana skillnader har jämnat ut sig.

20 Författaren säger att hans förkärlek för underdoggen härstammar från barndomen. Som liten brukade han sporta mycket och då fanns en tydlig distinktion mellan TUL, arbetarlagen, och SVUL, det finska idrottsförbundets lag.

– Jag tillhörde alltid arbetarlagen.

25 MIIKA NOUSIAINENS DEBUTROMAN handlar om finländaren Mikko Virtanen, som idoliserar Sverige. Enligt honom är Sverige det bästa landet i världen. Det svenska folket är vackrare, vänligare och framgångsrikare än de buttra finländarna. De svenska barnen är harmoniska och snälla. Allt är bättre i Sverige, och i sin iver att själv bli svensk går Mikko Virtanen till extremer.

Det svenska folkhemmet och socialdemokratien har en stor plats i romanen.

30 – Romanpersonens drömtillvaro finns definitivt i det svenska folkhemmet*, som byggdes upp och leddes av sossarna. Det är en tacksam miljö att ha som kuliss, när man skall skapa en naivare, mer ensidig bild av ett land, som den som Mikko Virtanen har. En bild, där han inte ser en enda dålig sida. Det är definitivt bokens huvudtema. Sossarna skapade folkhemmet, alltså är svenskarna ädlare än något annat folk.

Anpassat efter www.sheriffi.se (2012)

* folkhemmet: beteckningen på det samhälle som socialdemokraterna försökte skapa genom sociala reformer

TEXT E

PÅ 30-TALET FANNS INGEN HJÄLP ATT FÅ

HD:s¹ artiklar om dyslexi väckte Börje Ranfeldts skolminnen till liv. På 30-talet visste ingen vad dyslexi var. Man ansågs bara konstig om man hade svårt att läsa.

Börje Ranfeldt har alltid haft svårt att läsa, som liten fick han höra att han var dum. Klasskompisarna på Helsingborgs allmänna högre läroverk för gossar skrattade när det blev hans tur att läsa högt. Inte förrän i 70-årsåldern fick han ett namn på sina lässvårigheter: dyslexi.

– När det började skrivas mycket om kungen förstod jag för första gången vad det var jag hade. Han kunde ju inte läsa stackaren.

I dag finns mängder av hjälpmedel för barn och ungdomar med läs- och skrivsvårigheter. På 30-talet fanns ingen hjälp alls. Eller jo, Börje hade extralärare i nästan alla ämnen, men inga hjälpmedel, och extralärarna var lika frågande som Börje till varför det blev så konstigt när han skulle läsa.

– Ingen kunde förklara det, de såg bara att det var något kruX. Men i ämnen som historia där man berättade muntligt hade jag överbetyg.

Börje Ranfeldt utvecklade en egen teknik för att klara sig igenom alla uppläsningar i skolan. Han räknade i förväg ut vilket stycke han skulle få och genom att gå igenom det flera gånger i förväg hade han en chans att se vad det stod. Men det fungerade inte alltid.

– Tänk dig en latinlektion, hela klassen satt tyst och jag började läsa obegripliga ord, inte ett enda rätt. Lektorn sa ”vi är på sidan 12”. Det var ju jag också, men jag fick låtsas bläddra.

Att han kom in på Tandläkarhögskolan var ren tur. Ämnen som latin, tyska, franska och engelska är inte perfekta för en dyslektiker och studentbetygen blev följaktligen mycket låga.

– Jag tog studenten 1942, mitt under kriget, och blev inkallad som läkarassistent. Den tjänstgöringen gav så mycket poäng att jag kom in på Käftis² i Lund.

På den tiden var det främst muntliga prov, man satt ensam med en professor som ställde frågor, och det fungerade fint för Börje Ranfeldt.

Under yrkeslivet som tandläkare behövde han inte heller läsa och skriva. Han hade en stor praktik, först i Bjuv och senare i Klippan, med flera tandsköterskor som hjälpte honom med den biten.

Sedan han slutade jobba, efter en ansiktsförflamning med påföljande operationer, har han haft mycket tid att läsa. På ett sidobord ligger Illustrerad Vetenskap och HD läser han [– X –]. Familjen har haft tidningen [– 52 –] 1917.

De [– 53 –] fjorton åren har han också läst astrofysik via ett studieförbund. [– 54 –] stora svårigheter under skolgången har dyslexin alltså inte avskräckt honom från att fortsätta studera.

– Men jag fick sluta i år, astrofysiken blev för svår. Jag fattade ingenting [– 55 –], säger den i dag 90-årige Börje Ranfeldt.

Anpassat efter artikel av Charlotte Ågren, *Helsingborgsbladet* (juli 2011)

¹ HD: Helsingborgsbladet

² Käftis: slang för Tandläkarhögskolan